

WWF Ελλάς
Λεμπέση 21
117 43 Αθήνα

Τηλ: 210 3314893
Φαξ: 210 3247578
s.dosis@wwf.gr
www.wwf.gr

Παρατηρήσεις WWF Ελλάς επί της διαβούλευσης οριστικοποίησης σχετικά με την «Πρόταση πλαισίου Σύνταξης νέων Προδιαγραφών Μελετών Δασών & Δασικών Οικοσυστημάτων»

Ιανουάριος 2017

Το WWF Ελλάς αρχικά χαιρετίζει την επανεκκίνηση της διαδικασίας επικαιροποίησης των προδιαγραφών σύνταξης δασικών μελετών. Η πρόταση πλαισίου Σύνταξης νέων Προδιαγραφών Μελετών Δασών & Δασικών Οικοσυστημάτων αποσκοπεί στην αναθεώρηση των υφιστάμενων προδιαγραφών σύνταξης δασικών μελετών, της αριθμ.158072/1120/1965 εγκυκλίου της Γενικής Διεύθυνσης Δασών, «Πρότυποι τεχνικά προδιαγραφεί εργασιών συντάξεως δασοπονικών και λοιπών μελετών δασών και δασικών εκτάσεων» και αποτελεί **ένα θετικό βήμα** προς τον εκσυγχρονισμό και βελτίωση των εν λόγω προδιαγραφών και ως εκ τούτου την προώθηση της αειφορικής διαχείρισης των δασών ως δυναμικό και παραγωγικό κομμάτι του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας. Ο δασολόγος στην πράξη μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα εργαλείο περισσότερο εξειδικευμένο, το οποίο λαμβάνει υπόψη του τις σύγχρονες απόψεις και μεθόδους της επιστήμης, διαθέσιμες τεχνολογίες, τις σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες και περιλαμβάνει νέες έννοιες όπως του τοπίου.

Ωστόσο, η πρόταση πρότυπων τεχνικών προδιαγραφών φαίνεται να μην ενσωματώνει επαρκώς σημαντικές έννοιες, όπως αυτή της διατήρησης του πολυλειτουργικού ρόλου των δασικών οικοσυστημάτων και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Επίσης, σημειώνεται ότι ο τρόπος διεξαγωγής της διαβούλευσης που ακολουθεί το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και σε αυτή την περίπτωση μέσω προσωπικού μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είναι κλειστού τύπου και δεν επιτρέπει την πρόσβαση του κοινού στο σύνολο των σχολίων που υποβάλλονται καθιστώντας τη διαδικασία λιγότερο διαφανή και συμμετοχική.

Παρακάτω παρατίθενται οι παρατηρήσεις μας στα δύο κείμενα της διαβούλευσης. Οι ειδικές παρατηρήσεις που παρατίθενται αφορούν στο κείμενο «Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές Εκπόνησης Διαχειριστικών Σχεδίων Δασικών Οικοσυστημάτων».

Γενικές Παρατηρήσεις:

- Η πρόταση κειμένου με τίτλο «Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές Εκπόνησης Διαχειριστικών Σχεδίων Δασικών Οικοσυστημάτων» (κείμενο ΓΕΩΤΕΕ, Α' σχετικό διαβούλευσης) φαίνεται να μην ενσωματώνει επαρκώς σημαντικές έννοιες, όπως αυτή της διατήρησης του πολυλειτουργικού ρόλου των δασικών οικοσυστημάτων και της

προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Ένα τέτοιο κείμενο θα έπρεπε να λαμβάνει υπόψη τις δράσεις και τα μέτρα που περιγράφονται στην Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή¹, αλλά και τους στρατηγικούς προσανατολισμούς της νέας δασικής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δάση και τον δασικό τομέα².

- Οι προδιαγραφές ορθώς μνημονεύουν τη σημερινή κατάσταση της Ελληνικής δασοπονίας, όπου το θέμα των διαχειριστικών μελετών τόσο από πλευράς προδιαγραφών όσο και από πλευράς χρηματοδότησης έχει **παραγκωνιστεί**. Η διαχείριση πολλών δασικών συμπλεγμάτων έχει καταλήξει τα τελευταία χρόνια να βασίζεται μόνο σε πίνακες υλοτομίας ή συμπληρωματικές εκθέσεις. Τονίζουμε ότι όσο σημαντική κρίνεται η ύπαρξη αναθεωρημένων προδιαγραφών δασικών μελετών άλλο τόσο σημαντική είναι η εξεύρεση των απαραίτητων κονδυλίων που θα προωθήσουν την εφαρμογή των αναθεωρημένων προδιαγραφών και της ορθής αειφορικής διαχείρισης.
- Στο κείμενο «Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές Εκπόνησης Διαχειριστικών Σχεδίων Δασικών Οικοσυστημάτων» (κείμενο ΓΕΩΤΕΕ, Α' σχετικό διαβούλευσης) παρουσιάζεται ωστόσο, έλλειψη ενημέρωσης της έκτασης εφαρμογής των συγκεκριμένων προδιαγραφών. Αν ο στόχος είναι η ύπαρξη διαχειριστικών σχεδίων για το σύνολο των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας, δεν γίνεται σαφές αν οι συγκεκριμένες προδιαγραφές αφορούν μόνο στα παραγωγικά δάση ή στο σύνολο των δασών. π.χ. η διαχείριση ενός δασικού οικοσυστήματος αειφύλλων-πλατυφύλλων εντάσσεται στα πλαίσια αυτών των προδιαγραφών; Η εκπόνηση και εφαρμογή τέτοιων σχεδίων, για την άσκηση αειφορικής δασικής διαχείρισης, πρέπει να προβλέπεται και για τα μη παραγωγικά δάση της χώρας, όπως των μεσογειακών κωνοφόρων και της μακίας βλάστησης, καθώς και των φρυγανικών οικοσυστημάτων, ώστε να διασφαλίζεται ο πολυλειτουργικός τους ρόλος.
- Δεν γίνεται αντιληπτό αν η διαίρεση των δασοπονικών μελετών σύμφωνα με τον Δασικό Κώδικα (Ν.Δ. 86/69) σε 1) Δασοπονικά ή διαχειριστικά σχέδια, 2) Δασοπονικές ή διαχειριστικές εκθέσεις, 3) Πίνακες υλοτομίας, 4) Δασικές απαγορευτικές διατάξεις αντικαθίσταται από τα δύο επίπεδα σχεδιασμού διαχείρισης, το μακροπρόθεσμο 20ετίας και το μεσοπρόθεσμο 10ετίας.
- Υπάρχει ασάφεια ως προς τη συσχέτιση των δύο κειμένων «Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές Εκπόνησης Διαχειριστικών Σχεδίων Δασικών Οικοσυστημάτων» (κείμενο ΓΕΩΤΕΕ, Α' σχετικό διαβούλευσης) και «Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές Δειγματοληψιών Ξυλαποθέματος για την εκπόνηση Δασικών Διαχειριστικών Σχεδίων» (κείμενο ΤΕΙ Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Β' σχετικό διαβούλευσης) καθώς στις οδηγίες των υποκεφαλαίων του κειμένου του ΓΕΩΤΕΕ παρατίθενται περιληπτικά οι υπαρκτές μέθοδοι για καταγραφές και δειγματοληψία ωστόσο δεν δίνονται σαφείς οδηγίες για το που πρέπει να χρησιμοποιείται η καθεμία με αποτέλεσμα να δίνεται η ευχέρεια στον εκάστοτε συντάκτη της επιλεκτικής εφαρμογής, με κίνδυνο την εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας και αποτελεσματικότητας. Θα πρέπει να δοθούν περισσότερες επεξηγήσεις για το υπό ποιες προϋποθέσεις και ποιες είναι, σε κάθε περίπτωση, οι καταλληλότερες μέθοδοι, ούτως ώστε να αμβλυνθεί η διαφορά από μελέτη σε μελέτη και από περιοχή σε περιοχή. Θα πρέπει επίσης, κατ' ελάχιστον, να υπάρξει μια τήρηση κανόνων δειγματοληψίας κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η

¹ <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=303>

² [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0659R\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0659R(01))

δυνατότητα εκτίμησης σφαλμάτων απογραφής σε κάθε περιοχή και να μπορούν τα κατά τόπους ή κατά περιόδους διαχειριστικά σχέδια (είτε δηλαδή σε διαφορετικές περιοχές, είτε στην ίδια περιοχή σε διαφορετικές χρονικές περιόδους) να είναι συγκρίσιμα και να καλύπτουν την αναγκαία συνέχεια που πρέπει να υφίσταται σε αυτές τις περιπτώσεις.

- Παρόλο που θεωρούμε ότι η προσπάθεια ένταξης της έννοιας του τοπίου στα διαχειριστικά σχέδια και στην προτεινόμενη χωρική κλίμακα του δάσους, από το κείμενο του ΤΕΙ Αν. Μακεδονίας & Θράκης (Β' σχετικό διαβούλευσης) είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, το σύστημα που προτείνεται εκλαμβάνεται ως σύνθετο. Επίσης, συνεχίζεται να υφίσταται σύγχυση με τους όρους «*συστάδες*», «*τμήματα*» και «*υποτμήματα*» ως μονάδες διοικητικής - γεωγραφικής διαίρεσης του δάσους. Τα παραπάνω εξάλλου διατηρούνται και στα Φύλλα Περιγραφής Συστάδας στο Παράρτημα των Προδιαγραφών του κειμένου του ΓΕΩΤΕΕ (Α' σχετικό διαβούλευσης).
- Γενικότερα παρατηρείται μία σύνθετη δομή στα περιεχόμενα του κειμένου «Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές Εκπόνησης Διαχειριστικών Σχεδίων Δασικών Οικοσυστημάτων» (κείμενο ΓΕΩΤΕΕ, Α' σχετικό διαβούλευσης) και στη θέση των επιμέρους κεφαλαίων, το οποίο δημιουργεί μία σύγχυση και δυσκολία για τον μελετητή, ενώ δεν γίνεται απολύτως αντιληπτό σε ποια σημεία θα γίνεται χρήση των προδιαγραφών του ΤΕΙ Αν. Μακεδονίας & Θράκης, καθώς υπάρχουν επικαλύψεις των δύο κειμένων.
- Έχει γίνει πλέον αποδεκτό ότι η δασοπονία σήμερα εντάσσεται στην ευρύτερη διαχείριση των δασών, η οποία περιλαμβάνει και ενσωματώνει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και όλων των λειτουργιών του δάσους. Ωστόσο, στα δύο κείμενα και ειδικότερα σε κάποια κεφάλαια η ανάλυση δεν είναι επαρκής και δεν καλύπτει όλες τις οικοσυστημικές υπηρεσίες του δάσους. Ενώ στο κείμενο (Α' σχετικό διαβούλευσης) γίνεται μια εκτενής αναφορά για την ξυλοπαραγωγή και τις διαχειριστικές ενέργειες που είναι απαραίτητες για αυτόν τον σκοπό, για τα υπόλοιπα αγαθά και τις υπηρεσίες που το δάσος προσφέρει οι αναφορές είναι ελάχιστες ως ανύπαρκτες ενώ δεν παρουσιάζεται επαρκώς η ανάγκη διατήρησης ή/και ενίσχυσης τους μέσω της δασικής διαχείρισης. Για παράδειγμα, στο κεφ. 3.5 «*Ειδική Περιγραφή χορτολιβαδικών εκτάσεων*» (Α' σχετικό διαβούλευσης), η έκταση και η ανάπτυξη αυτών των λειτουργιών δεν είναι δεδομένη και εναπόκειται στην ευχέρεια του κάθε μελετητή. Ενώ από πλευράς συντάκτη του κειμένου, ο ρόλος τους περιορίζεται είτε στην άσκηση κτηνοτροφίας είτε στη δάσωσή τους για τη μετατροπή τους σε υψηλά παραγωγικά δάση, αγνοώντας τη σημασία και τον λειτουργικό ρόλο των χορτολιβαδικών εκτάσεων σε μεγάλο μέρος της ηπειρωτικής και νησιωτικής χώρας.
- Αντίστοιχα, δεν φαίνεται να αξιοποιούνται πλήρως οι βασικές εισροές που εντοπίστηκαν και περιγράφηκαν στο Α' μέρος (*Γενική Περιγραφή και Ανάλυση*), στον τελικό σχεδιασμό διαχείρισης. Για παράδειγμα δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη στα Φύλλα Περιγραφής Συστάδας, πέραν της περίπτωσης «15. Άλλες λεπτομέρειες» για την καταγραφή, περιγραφή και αλληλεπίδραση σημαντικών ειδών πανίδας και χλωρίδας (πέραν των δασοπονικών ειδών) και συνεπώς δεν γίνεται κάποια ιδιαίτερη μνεία αυτών στο κομμάτι που αφορά τα «*προτεινόμενα διαχειριστικά και δασοκομικά μέτρα*».
- Όταν υπάρχει κάλυψη της προς μελέτη έκτασης από περιοχή Natura 2000 τα διαχειριστικά μέτρα θα πρέπει συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων διατήρησης. Σε κάθε περίπτωση τα δασικά διαχειριστικά σχέδια θα πρέπει να αποτελούν εργαλεία υλοποίησης ευρύτερων στόχων προστασίας και διαχείρισης της εκάστοτε προστατευόμενης περιοχής.

- Στο Παράρτημα θα έπρεπε να συμπεριληφθεί ένας συνολικός κατάλογος με τους χάρτες που πρέπει να συνταχθούν και με τα χαρακτηριστικά τους, έτσι ώστε η συγκεκριμένη πληροφορία να είναι συγκεντρωμένη και να μην είναι διάσπαρτη στο Α' Μέρος του Σχεδίου.
- Πρέπει να γίνει ένας συνολικός έλεγχος της δομής των δύο κειμένων για παραλήψεις, διορθώσεις. π.χ.: στον Πίνακα Περιεχομένων απουσιάζει η παράγραφος «4.2.2 Πυρκαγιές»

Ειδικές Παρατηρήσεις επί του κειμένου «Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές Εκπόνησης Διαχειριστικών Σχεδίων Δασικών Οικοσυστημάτων» (κείμενο ΓΕΩΤΕΕ, Α' σχετικό διαβούλευσης):

- Κεφ. 1.3. (σελ.13). Για την ευκρίνεια των εννοιών είναι σκόπιμο να διαφοροποιηθεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την εκάστοτε περιοχή σε χωριστά κεφάλαια. Στην πληροφορία που θα καταγραφεί στο θεσμικό πλαίσιο πρέπει να περιλαμβάνεται επίσης όποιος διεθνής χαρακτηρισμός προστασίας της εν λόγω έκτασης (π.χ. Απόθεμα Βιόσφαιρας, Μνημείο Φυσικής Κληρονομιάς, Υγρότοπος Ραμσάρ κτλ).
- Κεφ. 1.6.2 (σελ.23). Στην πληροφορία του Χάρτη Π11, μετά το «...με δορυφορικές εικόνες πολύ υψηλής διακριτικής ικανότητας», να προστεθεί και με επιτόπιες αυτοψίες για τον ακριβή προσδιορισμό των ειδών και των ορίων των οικοτόπων.
- Κεφ. 1.6.2 (σελ.23). «...καθώς και οι οικότοποι του Παραρτήματος II της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ της 21ης Μαΐου 1992» το Παράρτημα II περιλαμβάνει τα **είδη** και όχι τους οικοτόπους Κοινοτικού ενδιαφέροντος.
- Κεφ. 1.6.3 (σελ 24). Οι πληροφορίες σχετικά με την πανίδα δεν θα πρέπει να στηρίζονται μόνο σε δευτερογενής πηγές ή «...στα πλαίσια υλοποίησης πρόσφατων, ειδικών για τον σκοπό αυτό προγραμμάτων, ειδικών μελετών, ερευνητικών εργασιών, κ.λπ...» αλλά θα πρέπει να προβλέπεται η καταγραφή των ειδών και η αξιολόγηση της κατάστασής τους, σε περίπτωση μη επίκαιρων δεδομένων, κατά την πρώτη εκπόνηση διαχειριστικού σχεδίου με τις νέες προδιαγραφές. Στη συνέχεια προτείνεται η κατά δεκαετία επανεξέταση της κατάστασης των σπανίων, τρωτών και κινδυνευόντων ειδών καθώς και αυτών που υπάγονται σε οποιοδήποτε καθεστώς προστασίας. Ενώ τέλος, προτείνεται η πλήρης επανακαταγραφή στο επίπεδο διαχειριστικού σχεδίου μακροχρόνιου σχεδιασμού (δηλαδή ανά 20ετία). Σε περίπτωση προστατευόμενων περιοχών, όπου πραγματοποιούνται προγράμματα παρακολούθησης το διαχειριστικό σχέδιο θα πρέπει όχι μόνο να συμπεριλαμβάνει αυτά τα στοιχεία αλλά να παρέχει τα δικά της αποτελέσματα στους φορείς υλοποίησης των προγραμμάτων. Στα πλαίσια καταγραφής της ορνιθοπανίδας θα πρέπει να γίνει αναφορά και να ληφθεί υπόψη η οδηγία 79/409/ΕΟΚ «περί διατήρησης των άγριων πτηνών». Επιπλέον, προτείνεται στον πίνακα που θα προκύψει στο σημείο 3 «προστασία του είδους», εκτός της κατηγοριοποίησης Ο/Ν ως προς τα είδη προτεραιότητας, να διατηρηθεί ο αστερίσκος μπροστά από το όνομα του είδους, όπως προβλέπεται και στην σχετική οδηγία, για λόγους υπάρχουσας εξοικείωσης.
- Κεφ. 1.7.3 (σελ.26). Η διερεύνηση των συγκρούσεων μεταξύ των επί μέρους χρήσεων γης είναι μία σύνθετη διαδικασία. Ο συντάκτης δεν εξηγεί ακριβώς ποιες θα είναι οι πηγές που θα αξιοποιούνται για την καταγραφή των υφιστάμενων χρήσεων γης και της

μεθοδολογίας που θα ακολουθείται για τη διερεύνηση αυτή. Προτείνεται, εάν δεν υπάρχει αντίστοιχη μελέτη για την περιοχή ενδιαφέροντος (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ κλπ) να γίνεται πλήρης χαρτογράφηση των χρήσεων γης, με τη βοήθεια ορθοφωτοφραφιών και επιτόπιου ελέγχου κατά την εκπόνηση του διαχειριστικού σχεδίου με τις νέες προδιαγραφές και στη συνέχεια η ανά 20ετής επανάληψη αυτής (επίπεδο μακροπρόθεσμου σχεδιασμού).

- Κεφ 1.7.5 (σελ.30). Πολύ σωστά εισάγεται η ανάγκη καταγραφής των πολιτιστικών χαρακτηριστικών και των περιορισμών που συνεπάγεται η παρουσία τους για τη δασική διαχείριση. Ωστόσο θα πρέπει να καταγράφονται και τα άυλα πολιτιστικά στοιχεία καθώς και οι παραδοσιακές πρακτικές και εκδηλώσεις που απαντούν και σχετίζονται με την περιοχή, όπως για παράδειγμα πανηγύρια (χρήση του χώρου), λαϊκή ιατρική και γιατροσόφια (χρήση δασικών φυτών), παραδοσιακές τέχνες και δεξιότητες (χρήση των πόρων) κ.ο.κ. Οι συγκεκριμένες πρακτικές σχετίζονται και αλληλοεπηρεάζουν την εκάστοτε Δασική διαχειριστική Μονάδα, για το λόγο αυτό πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο συνολικό σχεδιασμό της Δασικής Διαχείρισης.
- Κεφ. 3.1 (σελ.44-45). Θα πρέπει να δοθεί μια σαφής καθοδήγηση για ποιες περιπτώσεις υπάρχουν «...μειωμένες απαιτήσεις ως προς την εκτίμηση ενός σταθμού...» και άρα η πρόταση για πιθανή επιλογή της απλούστερης (και σαφώς πιο αόριστης και μακροσκοπικής) μεθόδου της τοποδιαδοχής σε συνδυασμό με τη χρήση φυσιογραφικών παραγόντων. Τόσο το παραπάνω, όσο και η παραδοχή ότι : «...Ανεξαρτήτως μεθόδου εκτίμησης η χαρτογράφηση των ποιοτήτων τόπου για κάθε υποτήμα (συστάδα) είναι πολύ χρήσιμη και δεν θα ήταν πολυτέλεια κατά την αρχική σύνταξη των σχεδίων διαχείρισης να γίνονταν από έμπειρο Δασολόγο μια λεπτομερής χαρτογράφηση...» αφήνει την ευχέρεια στον εκάστοτε συντάκτη να επιλέγει κατά το δοκούν την «πιο εύκολη» ή «πιο οικονομικά συμφέρουσα» επιλογή και πάντως όχι την πιο χρήσιμη για τη διαχείριση.
- Κεφ. 3.5. Στα πλαίσια της πληρότητας συνολικής κάλυψης των οικοσυστημάτων της χώρας θα ήταν επιθυμητό να προβλεφθεί χωριστή παράγραφος για την περιγραφή της μακίας και φρυγανικής βλάστησης.
- Κεφ 4.1 (σελ 55) Το κεφάλαιο «Φυσικές Τάσεις» πρέπει να περιλαμβάνει μεγαλύτερη ανάλυση ως προς τη σύνθεση και διαχρονική μεταβολή των ειδών, ιδίως αυτών που βρίσκονται στα γεωγραφικά όρια της εξάπλωσής τους. Τα είδη αυτά είναι πιο ευάλωτα στην κλιματική αλλαγή, με αποτέλεσμα να απαιτούνται περισσότερα δεδομένα ως προς τις επιπτώσεις και τη μεταβολή τους, ώστε να μπορούν να ληφθούν οι κατάλληλες διαχειριστικές ενέργειες για την διατήρησή τους.
- Κεφ 4.2.2 (σελ.55). Στον πίνακα που προτείνεται με όλες τις αναδασωτέες εκτάσεις που προέκυψαν από πυρκαγιά για να προσδιοριστούν οι επικίνδυνες περιοχές και να σχεδιαστούν τα μέτρα για την προστασία τους, θα μπορούσαν να προστεθούν και αναδασωτέες άνω κάποιων στρ. από εκχέρωση, για λόγους προστασίας.
- Κεφ 4.2.2 (σελ.56). «Καταδεικνύεται με τον τρόπο αυτό ποιες περιοχές είναι οι πλέον επικίνδυνες για να καούν για να σχεδιαστούν στη συνέχεια τα ανάλογα μέτρα προστασίας τους.» Πρέπει να τονιστεί ότι η επικινδυνότητα μιας περιοχής για έκρηξη πυρκαγιάς δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τον αριθμό των συμβάντων που έχουν προηγηθεί. Στον σχεδιασμό διαχείρισης των περιοχών αυτών προτεραιότητα είναι η αποκατάσταση των φυσικών τους οικοσυστημάτων και λιγότερο η πυροπροστασία τους. Η μέθοδος αποκατάστασης, επαναφοράς της βλάστησης και η μελλοντική τους

διαχείριση κρίνονται πιο σημαντικά ενώ παράλληλα υπάρχει στόχευση για τη συνολική προστασία αυτών των οικοσυστημάτων.

- Κεφ. 6.2 (σελ.64). Στο σημείο αυτό γίνεται σύνδεση της αειφορίας ως αρχής, με το κανονικό δάσος. Ωστόσο, το κανονικό δάσος αναλύεται από τον συντάκτη μόνο ως προς την παραγωγή ξυλαποθέματος, άρα ως προς την αειφορία των καρπώσεων και όχι την αειφορία του γενικότερου οικοσυστήματος και των λειτουργιών του.
- Στο Κεφ 7 «Μεσοπρόθεσμος Σχεδιασμός Διαχείρισης» προτείνονται μία σειρά από Σχέδια Διαχείρισης στα οποία δεν γίνεται αντιληπτό η έκταση και το βάθος ανάλυσης που πρέπει να επιτευχθεί από τον μελετητή. Π.χ.: στο «7.5 Σχέδιο Διαχείρισης λοιπών φυσικών πόρων στα οικοσυστήματα» ο συντάκτης αναφέρει τα λατομεία και ορυχεία ως σχετικές δραστηριότητες εντός των δασικών οικοσυστημάτων και προτείνει σχέδιο που θα περιλαμβάνει «τα αναγκαία μέτρα που πρέπει να ληφθούν και έργα που θα γίνουν ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές για το περιβάλλον επιπτώσεις από τη λειτουργία τους.» Είναι γνωστό ότι για τη λειτουργία και ίδρυση αυτών των δραστηριοτήτων απαιτούνται μία σειρά από αδειοδοτήσεις, ενώ η ανάλυση των εν λόγω στοιχείων έχουν συμπεριληφθεί στις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και στις μελέτες επιπτώσεων και αποκατάστασης.
- Κεφ. 7.4 (σελ.72). «Η ευνόηση βοσκής στα δάση θα εξυπηρετήσει το σκοπό αυτό δεδομένου ότι τα ψηλά δάση χαλεπίου πεύκης δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα αναγέννησης.» Η χρήση της βοσκής δεν θα πρέπει να προτείνεται ως το πρωτεύον μέτρο αντιπυρικού σχεδιασμού. Η μείωση της καύσιμης ύλης στα δάση χαλεπίου και τραχείας πεύκης είναι μία σημαντική διεργασία, αλλά θα πρέπει να εντάσσεται σε ένα γενικότερο διαχειριστικό σχεδιασμό, ο οποίος θα βασίζεται και θα λαμβάνει υπόψη του την προσαρμογή αυτών των δασών στην κλιματική αλλαγή.
- Κεφ 7.9 (σελ 76) – Το «Σχέδιο προστασίας δασικών οικοσυστημάτων» θα πρέπει να συμπεριλάβει και την προστασία από προσβολές από έντομα και ασθένειες. Η αύξηση των μέσων μέγιστων θερμοκρασιών, ιδίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, οι παρατεταμένες περίοδοι ανομβρίας και η μεταβολή των βροχοπτώσεων αυξάνουν τον κίνδυνο προσβολής των δένδρων, καθώς οι μηχανισμοί άμυνας τους εξασθενούν.
- Κεφ 8. Ο προϋπολογισμός των έργων σαν κεφάλαιο θα ήταν ορθότερο να βρίσκεται στο τέλος του Σχεδίου πριν τα Παραρτήματα, ενώ εντός του κεφαλαίου δεν υπάρχει παραπομπή στον σχετικό πίνακα της σελ.127
- Κεφ. 9.2 (σελ. 80-81). Οι πίνακες για την καταγραφή των ειδών της πανίδας εμφανίζονται σε αυτό το σημείο χωρίς να υπάρχει συνάφεια με τα αναφερόμενα της παραγράφου. Θα πρέπει να μετακινηθούν στο κομμάτι που αναφέρεται στην καταγραφή της πανίδας.
- Κεφ.10 «Καρπώσεις» Το παρόν κεφάλαιο των καρπώσεων θα μπορούσε να συμπεριληφθεί ή να ακολουθεί το Μακροπρόθεσμο και Μεσοπρόθεσμο Σχεδιασμό Διαχείρισης, των προηγούμενων κεφαλαίων.
- Στο κεφ.10.2 «Δευτερεύουσες καρπώσεις» θα έπρεπε να προβλεφθούν και άλλες λειτουργίες του δάσους, όπως είναι η παραγωγή νερού, η προστασία, τα φαρμακευτικά/αρωματικά φυτά, δαδί, ρέικι, κ.α.
- Παράρτημα VI (σελ. 131). Πρέπει να διορθωθούν οι τιμές του συντελεστή περιβάλλοντος μ. Δεν γίνεται κατανοητή η διάκριση μεταξύ περιοχών Natura και Εθνικών Δρυμών,

όπως επίσης και ο μικρότερος συντελεστής για περιοχές που δεν έχουν «ιδιαίτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον». Το σύνολο των Εθνικών Δρυμών της χώρας περιλαμβάνεται εντός των ορίων περιοχών Natura, ενώ η ανάλυση που πρόκειται να εφαρμοστεί στα πλαίσια του διαχειριστικού σχεδίου δεν πρέπει να διαφέρει για αυτές τις δύο κατηγορίες. Επίσης, υπάρχει πληθώρα δεδομένων που αφορούν τις προστατευόμενες περιοχές (πρόγραμμα εποπτείας του ΥΠΕΝ, Παρακολούθηση και επικαιροποίηση των χερσαίων προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura της Κτηματολογίου, κ.α.) με αποτέλεσμα η εργασία εύρεσης, επεξεργασίας και παράθεσης στοιχείων να κρίνεται αισθητά πιο εύκολη σε σχέση με μία περιοχή που δεν διαθέτει ειδικό καθεστώς προστασίας.